

«ТЕОРІЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ» Й. ШУМПЕТЕРА: ЗМІСТ І ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

Теорія ринкової економіки й капіталізму, яку представляє нам «Теорія економічного розвитку» Й. Шумпетера, багато в чому є надзвичайно сучасною й у багатьох аспектах перегукується з теперішніми науковими дискусіями й дискусіями в галузі економічної політики. Саме завдяки цим елементам і через сто років після виходу ця історична праця дивує своєю актуальністю й важливістю.

На даному етапі розвитку сучасної економічної політики України актуальність «Теорії економічного розвитку» має дуже вагоме значення. Тому з позицій наукової праці Й. Шумпетера центральне питання економічної політики полягає в тому, чи є прибутки й обсяги капіталу достатніми для того, щоб покривати витрати на «творче руйнування» і забезпечувати робочі місця в майбутньому. В особливих обставинах післявоєнного періоду з 1945 року і до 1970-х років, коли економічний розвиток відбувався переважно в закритих національних системах народного господарства та в рамках жорстко регульованих фінансових систем, погляд Й. Шумпетера на економічну політику з його зорієнтованістю на структурні зміни міг видатися не особливо актуальним. Однак сьогодні, в епоху безпрецедентної в історії глобалізації, підхід Й. Шумпетера знову є надзвичайно актуальним. Основне питання – яким чином можна забезпечити створення капіталу й продуктивність, щоб уможливити швидкі технологічні зміни й водночас забезпечити зайнятість, – є на сьогодні ключовим в економічній політиці.

Центральне місце в економічному розвитку, на думку Й. Шумпетера, належить нововведенням (інноваціям), які вчений трактує дуже широко. Зокрема, під «інноваціями» він розуміє зміни з метою впровадження і використання нових видів споживчих товарів, нових виробничих і транспортних засобів, ринків і форм організації у промисловості [1]. Він розрізняє п'ять типів нововведень:

- виробництво принципово нових товарів та послуг;
- застосування нової техніки і технологій;
- завоювання нових ринків збуту продукції;
- поліпшення ресурсної бази;
- впровадження раціональних форм організації виробництва й управління.

Ось чому підприємець постійно перебуває в пошуку нового використання ресурсів, завдяки якому він може отримати прибуток, бо нові технології забезпечують йому тимчасову монополію. Згодом конкуренція й наслідування підбивають цю монопольну владу й водночас створюють стимул до нових інновацій.

За даними Глобального індексу конкурентоспроможності Україна у 2012

році займала 84 місце у загальному рейтингу і 62 – у частині інновацій, відстаючи від Барбадосу, Нігерії, Уругваю, не кажучи вже про 90% європейських країн [2].

За прогнозами фахівців, річний обсяг ринку високотехнологічної продукції і послуг зросте за найближчі 20 років у 5 разів, а обсяг ринку паливно-енергетичних ресурсів – усього лише у 2 рази [3]. В Україні ж експорт формується переважно за рахунок сировинних галузей і частка України на ринку високотехнологічної продукції становить приблизно 0,1%. Наукоємність промислового виробництва в Україні, яка наприкінці 90-х років складала біля 3%, зараз не перевищує 1%, що у десятки разів менше світового рівня.

Також необхідно відмітити, що в розвинених країнах приріст валового внутрішнього продукту понад 70% визначається інноваційними досягненнями, використанням патентів та «ноу-хау» в найсучасніших технологіях, в той час як в Україні цей показник менше 1%, незважаючи на те, що кількість вищих навчальних закладів та наукових установ у рази більша за показник у європейських країнах. Крім того, сьогодні у розвинених країнах впроваджуються інноваційні технології V-VI технологічних укладів, тоді як в Україні – III-IV.

На нашу думку, головною перешкодою на шляху до підвищення економічного розвитку України є орієнтація на розбудову такого стану національної економіки, що його Й. Шумпетер позначив терміном «статика», а правильною економічною політикою повинна бути орієнтація на формування стану економіки, який Й. Шумпетер назвав «динаміка» [1]. Власне його теорія економічного розвитку і є теорією розбудови такої економіки. Саме на концептуальних рейках «динамічної» економіки країна може уникати економічних криз і досягати економічного процвітання.

Аналіз праці Й. Шумпетера, показує, що зростання національної (валової) доданої вартості може забезпечити тільки інноваційний розвиток, що власне й зумовлює тип розвитку економіки, що його Шумпетер назвав «динаміка». Такий підхід пояснює нинішню ситуацію, у якій опинилась економіка України. В макроекономічному вимірі показник продуктивності може динамічно зростати передусім завдяки створенню нових вартостей новою, інноваційною продукцією. Просте збільшення обсягів випуску традиційних виробництв не дає потужний ресурс для динамічного розвитку країни. Економічна історія й сучасність дають багато переконливих прикладів слушності таких висновків.

Більшість країн ЄС фактично реалізують шумпетерівську концептуальну парадигму, де центральним рушійним фактором економічного зростання є генерація нового знання для забезпечення ефективного інноваційного розвитку, а саме забезпеченням прискорення переходу до економіки знань, що передбачає суттєве збільшення значущості політики інноваційної структурної перебудови господарства. На сьогодні ця стратегія масштабно й послідовно втілюється у життя.

Тому справжній економічний розвиток можливий лише тоді, коли з'являються явища, відомі сьогодні як «інновації», а в автора фігурують переважно під назвою «нові комбінації». У пізніших працях Й. Шумпетер остаточно став називати свою категорію «нові комбінації» терміном «інновації», що сьогодні є

загальноживаним саме в змістовій редакції запропонованої Й. Шумпетером економічної категорії.

Основним фінансовим ресурсом забезпечення інноваційного процесу він вважав тільки кредитні гроші, які надаються під майбутні блага. На нашу думку варто розглядати під фінансовим ресурсом який забезпечує інноваційний процес також: податки, дотації, капітальні видатки, курс національної валюти та ін. Адже на сьогодні, не можна тільки за рахунок кредитних грошей забезпечити ефективні інноваційні процеси в економіці країни через негативний вплив таких факторів як інфляція, нестабільний розвиток валютно-кредитного ринку тощо.

Таким чином, необхідно чітко визначити такі два типи механізмів фінансової підтримки державою науково-технічної та інноваційної сфери: по-перше це прямі механізми фінансової підтримки державою науково-технічної та інноваційної сфери існують за рахунок бюджетного фінансування та включають у себе урядові закупівлі розробок, інноваційних проєктів, державне гарантування кредитів, фінансування інновацій; по-друге, непрямі методи інвестування не пов'язані з бюджетним фінансуванням, і являють систему надання різних пільг – амортизаційних, податкових, страхових; надання можливості придбати акції компанії тощо.

Отже, на сьогодні є дуже актуальними положення, які висвітлені у праці відомого австрійського економіста Й. Шумпетера. Тому економіка на сьогодні має розвиватись динамічно, а не статично і запорукою цьому є її інноваційний розвиток. Саме на концептуальних парадигмах «динамічної» економіки країна може уникати економічних криз і досягати економічного процвітання.

Список використаних джерел

1. Йозеф А. Шумпетер. Теорія економічного розвитку: дослідження прибутків, капіталу, відсотка та економічного циклу / Пер. з англ. В. Старка. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2011. – 242 с.;
2. Дані з офіційного сайту Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244525174&cat_id=244274130;
3. Дані з офіційного сайту «Фонду ефективне управління» http://www.feg.org.ua/docs/Report_on_the_Competitiveness_of_Regions_of_Ukraine_2011.pdf

Дмітрівва В.В., магістрантка

Науковий керівник к.е.н., професор Данілов О.Д.

Київський економічний інститут менеджменту, м. Київ

ДОСВІД РОСІЇ В ОПОДАТКУВАННІ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

Актуальність теми. Податки є основним джерелом доходу бюджету кожної країни, тому ця тема завжди є актуальною для обговорення в багатьох країнах світу. Росія і Україна завжди були схожими країнами по різним критеріям оцінки, тому порівнювати їх і все ж таки знаходити деякі відмінності є цікавим дослідженням. Торкаючись теми прямих податків актуальним є порівняння процедури їх справляння з їх безпосередніх платників в Україні та Росії.

Постановка проблеми. На прикладі податку на прибуток підприємств,

який є одним із бюджетоутворюючих саме для України, порівняти процедуру справляння цього самого податку в Україні і Російській Федерації та об'єктивно оцінити позитивні та негативні сторони цієї процедури в обох країнах.

Викладення основного матеріалу. Якщо зазирнути у історію податків, то первісно вони мали назву ахїліа, що в перекладі означає допомога і носили тимчасовий характер. Ще у першій половині сімнадцятого століття англійський парламент не визнавав постійних податків на загальнодержавні потреби. На сьогоднішній день податки є основним джерелом доходу бюджету у багатьох країнах світу, тому про їх тимчасовий характер в наш час не може бути й мови. Порівнюючи Росію і Україну, слід зазначити першу суттєву відмінність між кількістю видів бюджетів. В Україні існують такі види бюджетів як: державний та місцеві бюджети, а в Росії – федеральний бюджет, бюджети суб'єктів РФ та місцеві бюджети. Тобто можна дійти логічного висновку, що і податкові надходження в Україні розподіляються між двома бюджетами, а в Росії – між трьома. Переходячи до розгляду податку на прибуток в першу чергу необхідно порівняти розмір його ставок в обох країнах. Порівнюючи їх, можна зробити висновок, що вони знаходяться приблизно на одному рівні, в Україні вона становить 16%, але на даний момент, тобто у 2012 році застосовується перехідна ставка 17%, в Росії ставка податку на прибуток становить 20%.

Розрахунок бази оподаткування в Україні і Російській Федерації проводиться шляхом визначення доходів і витрат, які включаються при розрахунку податку на прибуток підприємств.

Пільги згідно Податкового кодексу РФ мають підприємства, які набули статусу учасників проекту по здійсненню досліджень, розробок і комерціалізації їх результатів у відповідності з Федеральним законом «Про інноваційний центр «Сколково»[1], ці організації мають право протягом 10 років з дня набуття такого статусу бути звільненими від виконання обов'язків платника податку. Згідно Податкового кодексу України, від оподаткування звільнюються організації, які засновані громадськими організаціями інвалідів і є повністю їх власністю, звільняється від оподаткування прибуток підприємств, отриманий від продажу на митній території України продуктів дитячого харчування, прибуток державних підприємств «Міжнародний дитячий центр «Артек» і «Український дитячий центр «Молода гвардія» від провадження діяльності оздоровлення та відпочинку дітей[2]. На нашу думку досвід Росії для України є корисним, бо розвиток інноваційної діяльності дуже важливий в умовах стрімкого розвитку сучасних технологій та прогресу. Але підтримка людей з обмеженими можливостями та дітей, які є нашим майбутнім є не менш важливою.

Стосовно амортизації першою відмінністю є мінімальна вартість майна, що амортизується, в Україні це 2500 гривень, а в Росії ця сума становить 40000 рублів, що в гривнях становить близько 10000. Відрізняється також і кількість амортизаційних груп, якщо в Росії їх кількість становить 10, то в Україні їх кількість більша і становить 16, при цьому в українському законодавстві вказується не тільки строк корисної дії протягом якого амортизується основний засіб, а й приналежність різних видів основних засобів до певних груп, що на мою думку полегшує цей процес. Також є вагома різниця між методами нара-